

La început de stagione

Nu mai țin minte care actor francez (mi se pare că Sacha Guitry) a spus odată, la începutul unei stagiuni : „Le printemps c'est le commencement de la vie ; l'automne c'est plus que ça ; c'est le commencement du Théâtre...”¹. Pe vremea când am citit această bu-tadă, eram încă foarte tânăr (țin foarte mult la acest „foarte”), atât de tânăr, încât n-am înțeles aproape nimic din paradoxul umoristului francez. Trăiam în afară de anotimpuri, puțin îmi păsa când începe viața și când sfârșește teatrul. Stabilisem de mult câteva ecuații — să-i zicem existențiale — între viața *mea* (țin mult la acest posesiv) și teatru ; între teatrul meu și viață. Că era primăvară, copaci în floare, dragoste peste tot, ce conta ; eu jucam. Că era toamnă, plecau cocorii, începeau vânturile să bată și frunzele să cadă, puțin îmi păsa ; eu începeam să joc. Și în felul acesta s-au perindat multe și splendide anotimpuri, am simțit cum mi se topesc superlativele (nu mai eram „foarte”), cum tot mai rar și mai prudent spun „eu” sau „al meu”. Și, într-o zi, am înțeles că nu fără rost „mon vieux Sacha” insinua că atunci când viața, care a început primăvara, se pregătește pentru odihna sub pământ, teatrul îi ia flacăra din mână și, proaspăt ca un efeb antic, o trece peste frigul iernii, peste criza ploilor de primăvară, și o duce pînă când ecloziunea vieții în vară o face să merite o clipă de odihnă. De aceea, la această frumoasă oră a începuturilor autumnale, eu, actorul și „bătrînul” din mine (n-am spus „actorul bătrîn” !), mă închin în fața acestui splendid eveniment — începutul unei stagiuni de teatru — prin care esența nobilă a vieții, vibrația și curajul tinereții, înțelepciunea florii trecute în fruct, a frunzei smulse de vînt își trec prerogativele și esențele în mîinile fine și expresive ale artei. Semințele au coborît sub pământ și așteaptă ; subpămîntul scenei noastre (atelier, croitorii, săli obscure în care se repetă luminoasele replici) va răzbate curînd în aplauzele de aur ale premiei. Va începe primăvara artei, în toamna roadelor obosite. Eterna primăvară, în care cu toții întinerim, în care cu toții iubim, din care nici unul din noi n-are voie să lipsească. Tragă-se cortinele, aprindă-se luferii reflectoarelor ; să sune cuvîntul, să tremure inima ! Răsucescă-se-n vraja scenei floarea talentelor ; crească în soarele entuziasmului fructul nemuritor al adevărului ! Cei trei pereți între care ne mișcăm sînt din carton vopsit, dar simbolizează adevărul, binele și frumosul. Iar voi — onorat și iubit public — considerați-vă invitați la cel mai nobil banchet : totul s-a făcut pentru voi, prin voi. E banchetul

¹ Primăvara e începutul vieții ; toamna e mai mult decît atît ; e începutul Teatrului.

victoriilor voastre, banchetul secerișului, banchetul succeselor în muncă, banchetul prin care arta vă pune la picioare roadele sublime ale vieții.

Nu-mi plac rapoartele de activitate și salaturile convenționale ; sînt actor, deci liber de a fi oricînd adolescent. De aceea, declar că nu pot decît sentimental să inaugurez o stațiune teatrală. Altfel, mă intimidiez, așa cum mă intimidiez de fiecare dată cînd trebuie să vorbesc în altă parte decît pe scenă. Acum însă, mi-e inima plină și gîndul luminos ca mersul unei vestale. Un vînt de pace adie în lume și viața devine din ce în ce mai frumoasă. Copiii cresc (și cresc frumos !), și în țara de unde vine lumina, această tinerete serbează 40 de ani. Pentru noi, victoria socialismului într-o țară vecină și prietenă înseamnă victoria definitivă a artei. Patruzeci de ani nu mai înseamnă o stafie ce umblă prin Europa ; ci înseamnă o realitate, în fața căreia trebuie să tremure toate stafiile. Cuvîntul prietenie, în această zodie a istoriei, pentru poporul nostru înseamnă cea mai categorică garanție a propriilor idealuri. Iar pentru noi, servitori credincioși ai artei, acest cuvînt e sinonim cu toate cuvintele frumoase pe care le putem rosti, cu toate speranțele mari, pe care le putem realiza, cu lupta împotriva amintirilor urîte pe care ne străduim să le putem îngropa.

De aceea, permiteți-mi, iubiți colegi de breaslă, autori, actori și regizori, mecanicieni, cortinieri și peruchieri, toți cei care serviți răsfățata (deși tînăra) noastră Thalie, să vă urez an bun și recolte bogate. Ogoarele au fost mănoase, cerul milos ; semnele vremii sînt bune, și noi harnici. Nu aveți nici un motiv să vă îndoiiți că toamna pentru noi înseamnă a doua primăvară. Iată, eu, spre exemplu, de cîtiva ani începeam obiceiul să schimb ultimul cuvînt dintr-un vers elegiac pe care-l cunoaștem cu toții, vers care, pe vremea cînd eram „foarte“, mă emoționa pînă la lacrimi. Cu toate tîmplele mele aproape cărunte și foile din calendar smulse de mîna necruțătoare a vieții, eu, alături de voi, îl spun astăzi în felul următor :

*Sosesc cocoarele, sosesc
De după deal de țintirim
Și anii trec, copiii cresc
Și noi... INTINERIM.*